

Krajské kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

5. ročník, školský rok 2012/13

Testové úlohy pre kategóriu D (8. ročník ZŠ a 3. ročník OG)

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* V decembri 1783 vyšiel vo Viedni cisársky dekrét o pestovaní jazykov. Mal prispieť k zlepšeniu prípravy kňazov, aby okrem iného boli schopní komunikovať s veriacimi v ich materinskej reči. Viacerým kňazom v generálnom seminári v Bratislave bol tento dekrét podnetom na kodifikáciu prvej reálnej normy spisovnej slovenčiny. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Uveďte meno cisára, ktorý vydal spomínaný dekrét
- b) Kňazov akého vierovyznania pripravovali v generálnom seminári v Bratislave?
- c) Kto stál na čele tejto skupiny kňazov, ktorí sa rozhodli kodifikovať slovenský jazyk?

2.* Ako sa nazýval prvý slovenský román a kto bol jeho autorom (uveďte celé jeho meno)?

3.* Pod pomenovaním slovenský Sokrates sa skrýva knihovník cisárskej knižnice a autor viacerých odborných publikácií. Uveďte jeho celé meno.

4.* V roku 1785 začala učená spoločnosť Erudita Societas Slavica v Banskej Bystrici vydávať vlastný mesačník.

- a) Ako sa tento mesačník volal?
- b) Uveďte meno jeho hlavného redaktora a vydavateľa v jednej osobe?

5.* V nasledujúcom texte nájdite a opravte štyri chyby. Zvýraznené slová sú správne a nie je možné ich meniť.

*V roku **1786** sa v Banskej Štiavnici a Turčianskych Tepliciach konal druhý **medzinárodný vedecký kongres** v Európe. Jeho organizátorom bol významný vedec Ignác Burn, ktorý prítomným odborníkov predstavil novú metódu **amalgamácie**. Výsledkom kongresu bolo aj založenie medzinárodnej vedeckej spoločnosti - Spoločnosti prírodných náuk.*

6.* S ktorým revolučným hnutím v Uhorsku sa spája Spoločnosť reformátorov a Spoločnosť slobody a rovnosti?

7.* Uhorský šľachtic sa stal známym po celej Európe vďaka opisu svojich ciest, keď prešiel Poľsko, Kamčatku a cez Macao až do Francúzska.

- a) Ako sa tento šľachtic (na obr.) volal?
- b) Aký šľachtický titul nosil v Uhorsku?
- c) Z ktorého mesta pochádzal?

8.* Viaceré mestá a miesta na Slovensku sa viažu s významnými hudobnými skladateľmi. Vytvorte správne dvojice.

a) Ludwig van Beethoven	1) Bratislava
b) Ján Nepomuk Hummel	2) Želiezovce
c) Franz Schubert	3) Dolná Krupá

9.* Vytvorte správne dvojice z mien osobností a spoločností, v ktorých pôsobili. Ktorá z uvedených organizácií bola tajná?

a) Ján Feješ	1) Vzájomnosť
b) Bohuslav Tablic	2) Spoločnosť česko-slovanská
c) Juraj Palkovič	3) Malohontská učená spoločnosť
d) Alexander B. Vrchovský	4) Učená spoločnosť banského okolia

10.* 24. apríla 1836 sa konalo pamätné stretnutie vybraných členov Spoločnosti česko-slovanskej. Vychádzku pripravovali v tajnosti, aby ich maďarská strana neobviňovala z panslavizmu. Prítomní si dali slovansky znejúce mená, čo ich malo zaväzovať, aby vytrvalo slúžili svojmu národu.

- a) Kde sa stretnutie konalo?
- b) Aké meno si dali Ľudovít Štúr a Jozef Hurban?

11.* V roku 1842 doručili do Viedne prvý politický dokument slovenského národa adresovaný cisárovi. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Napíšte celý názov tohto dokumentu
- b) K akej cirkvi patrili autori tohto dokumentu?
- c) Jedným z podnetov spísania spomínaného dokumentu bola aj snaha maďarských predstaviteľov vytvoriť jednu cirkevnú organizáciu. O akú organizáciu malo ísť?

12.* Prečítajte si ukážku z dobovej publikácie a odpovedzte na nasledujúce otázky.

" Ti nowobet'arkowé a Ultramad'arowé wás tuším nakazili swým učením a swobodě, kterau jediné pro sebe chtějí. Nebo jestli vy takowí swobody milowníci jste: i proč-že ji jiným swým bratrú a Spoluslowákúm odjímáte? proč chcete Šáryšany, Nitrany, Turčany, Dolnozemce jejich nářečí a swobody zbawiti? Jako se wy od Čechú oswoboditi chcete: tak tito chtějí a práwo mají od wás a vašeho nářečí se oswoboditi....

- a) Ako sa volala táto publikácia, ktorej autorom je Ján Kollár?
- b) Proti čomu bola namierená?
- c) V akom jazyku bola napísaná?

13.* Štúrovci podporovali slovenské divadelníctvo, lebo v ňom videli vhodný nástroj dvíhania kultúrnej úrovne a národnej spolupatričnosti. Prvou slovenskou herečkou bola Anička Jurkovičová. V akom vzťahu bola s národovcom Jozefom M. Hurbanom?

14.* V auguste 1847 sa uskutočnilo štvrté zasadnutie spolku Tatrín, ktoré znamenalo významný prelom v slovenskom národnom hnutí. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Kde sa toto zasadnutie uskutočnilo?
- b) Čím bolo toto zasadnutie významné?

15.* V marci 1848 sa rozohreli v rakúskej monarchii i v samotnej Viedni protesty za liberálne slobody a odstránenie absolutistického politického režimu známeho rozsiahlou tajnou políciou. Stelesnením tohto režimu bol dlhoročný rakúsky kancelár. Ako sa volal?

16.* Uhorsko vyhlásilo počas revolučného roku 1848 nezávislosť od Viedne a vytvorilo si vlastnú vládu, ktorej členmi boli aj gróf Ľudovít Bat'án/Lajos Batthyány a vodca maďarskej revolúcie Ľudovít Košut/ Lajos Kossuth. Aké posty vo vláde zastávali?

17.* *Vzrastu vysokého, chudého. Tváre podlhovastej, žltá počernastej, ústa veľké. Nosa trochu širokého. Oči čierne. Vlasy celkom čierne. Vek okolo 37 rokov.*

Aj týmito slovami opísala vrchnosť jedného z významných predstaviteľov slovenského národného života (na obr.).

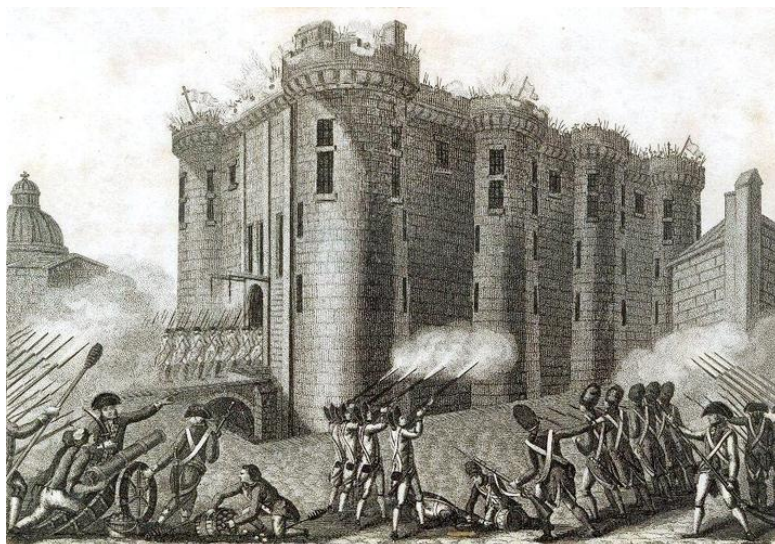
- a) Ako sa volal (pomôžte si jeho podobizňou)
- b) V akom type úradného dokumentu bol takto opísaný?
- c) V ktorom roku bol tento dokument vydaný?

18.* V rokoch 1848 a 1849 sa uskutočnili tri výpravy slovenských dobrovoľníckych oddielov. Uvedené udalosti priradiť k správnej výprave.

boj proti maďarským oddielom v Gemeri, Myjava sídlom SNR, spolupráca s ruským vojskom, víťazstvo pri Brezovej, priechod cez Jablunkovský priesmyk, porážka pri Senici, víťazstvo pri Budatíne, výprava na stredné Slovensko, vyhlásenie autonómie Slovenska

19. Pozrite si obrázok a odpovedzte na otázky, ktoré sa k nemu viažu.

- a) Akú udalosť z francúzskych dejín obrázok zachytáva? Akú funkciu plnila budova na obrázku?
b) Uveďte presný dátum, kedy k tej udalosti došlo.

20. Vytvorte správne dvojice z rokov a udalostí okolo vzniku Spojených štátov amerických

A) 1773	1) Ústava USA vstúpila do platnosti
B) 1776	2) Koniec vojny s Veľkou Britániou
C) 1783	3) Zvolenie prvého prezidenta
D) 1788	4) Vyhlásenie nezávislosti
E) 1789	5) Bostonské pitie čaju

21. Jednou z fáz Veľkej francúzskej revolúcie bola aj vláda radikálnych jakobínov. Z uvedených pojmov a mien vyberte štyri, ktoré sa viažu k obdobiu ich vlády.

nový kalendár, podpora katolíckej cirkvi, výbor pre bezpečnosť, krutovláda, výbor pre všeobecnú bezpečnosť, Robespierre, Danton, umiernená vláda

22. Po porážke Napoleona začali v Európe dominovať štyri víťazné veľmoci. Vymenujte ich.

23. V čom mali francúzski králi Karol X. a Ľudovít Filip v rokoch 1830 a 1848 rovnaký osud?

24. V rokoch 1853 – 1856 sa odohrala tzv. Krymská vojna, ktorá sa považuje za prvú modernú vojnu v dejinách. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

a) Ktoré štáty v tejto vojne stáli proti sebe? Uvedené štáty rozdeľte na dve nepriateľské strany:

Rusko, Osmanská ríša, Anglicko, Francúzsko.

b) Ktorá strana bola vo vojne porazená a čo bolo príčinou porážky?

25. Z uvedených slabík zostavte mená dvoch európskych revolucionárov a odpovedzte na nasledujúce otázky.

MA BAL RI DI ZZI NI GA

a) Za zjednotenie ktorého národa obaja bojovali?

b) Hnutie tamojších revolucionárov sa volalo podľa uhlia. Uveďte pod akým názvom týchto revolucionárov poznáme.

26. V júni 1861 sa uskutočnilo významné celonárodné zhromaždenie, ktoré prijalo nový politický program slovenského národa.

a) V ktorom meste sa zhromaždenie uskutočnilo? Uveďte celý jeho názov v tej dobe.

b) Ako sa volá prijatý politický program?

c) Jednou z požiadaviek bolo vytvorenie samostatného územného celku na slovenskom území. Ako sa tento celok nazýval?

27. Jedným z mála ústupkov pre slovenský národ v 60. rokoch 19. storočia bolo povolenie otvoriť slovenské gymnáziá.

a) V ktorých rokoch tieto školy vznikli (stačí časové rozpätie od – do)?

b) V ktorých mestách tieto školy vznikli?

Uveďte celé názvy miest v tej dobe. V odpoved'ovom hárku ich uveďte v tom poradí, ako postupne vznikali.

c) Na obrázku je model budovy, v ktorej sídlilo jedno zo slovenských gymnázií. V ktorom meste ju nájdete?

28. Rok 1875 bol takpovediac čiernym rokom v dejinách slovenského národného hnutia, keď postupujúcej maďarizácii padli za obeť významné inštitúcie. Ktoré dve udalosti sa v tom roku na Slovensku stali?

29. Prelom 19. a 20. storočia sa niesol v znamení veľkých objavov a vynálezov, z ktorých väčšinu využívame dodnes a sú súčasťou nášho života. K uvedeným pojmom doplňte správne meno vedca či vynálezcu, ku ktorému sa viaže.

- a) závod na výrobu elektronických prístrojov, vrátane televízorov sídlaci na Orave
- b) vznetový motor spaľujúci naftu
- c) prvý telegraf využívajú na prenos informácií kombináciu krátkych a dlhých signálov/impulzov

Autori: PhDr. Anna Mydlová, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzent: Mgr. Marko Mižičko

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2013

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády